

Jonas Elmer

I 1997 brød Jonas Elmer igennem med *Let's get lost* og fik store resultater ud af sin særlige improvisationsteknik. I sin nye film, *Monas verden*, har han bl.a. brugt internettet til at udnytte offentlighedens gode ideer

Jonas Elmer (f. 1966) var som teenager tiltrukket af skuespillerprofessionen. Han blev elev og underviser på børneteateret Gawenda i Gladsaxe, spillede småroller i *Zappa* (1983), *Rocking Silver* (1983) og *Den kroniske uskyld* (1985) og fulgte skuespillerkurser i London, hvor han stiftede bekendtskab med Keith Johnstones improvisationsmetode. Siden studerede han i Canada hos gurun selv, hvis bog *Improvisation for the Theater* var hans erklærede bibel. Derefter fandt han ud af, at han ikke skulle være skuespiller, men instruere skuespillere og kom ind på Den Danske Filmskole. I midtvejsfilmen *Carl* (1993) udnyttede han sin særlige teknik med en improvisationsgruppe af unge skuespillere som Troels Lyby, Nikolaj Kopernikus og Sidse Babett Knudsen. Afgangsfilmene *Debut* (1995) var en mere konventionelt formfuldendt og velfortalt lille historie om en ung tjeners første aften.

Efter skolen gik Elmer i gang med et projekt, baseret på improvisationsteknik. Han samlede sine hovedspillere - Troels Lyby, Nikolaj Kopernikus, Bjarne Henriksen og Sidse Babett Knudsen, der mødtes til egentlig træning og derigennem udviklede nogle figurer, som hver for sig skulle være hovedperson i deres egen historie og biperson i de andres. Det blev organiseret til en helhed, så at sige som at klippe fire noveller sammen til en roman. På et tidspunkt gik Elmer til Dansk

Novellefilm med sine ideer og fik lov til - i stedet for den normale manuskriptstøtte - at lave en dags optagelser. Og med denne pilot overbeviste han producenten Per Holst om projektets og metodens bæredygtighed og kunne begynde optagelserne.

Der blev trænet på location, men improvisationen standsede altid inden den egentlige scene, for at den spontane effekt ikke skulle gå tabt. Scenen blev normalt kun optaget én gang - og med to kameraer (og det hele blev optaget på 12 dage for lidt over tre millioner). *Let's get lost* (1997), der gav et rammende signalement af tidens nørdede ungdom, svulmede op - fra en novellefilm til en spillefilm - og blev et stort gennembrud for Elmers talent, for improvisationsmetodens anvendelighed og ikke mindst for en ny tone i dansk film, som på flere måder foregreb de første dogme-film, der kom frem året efter. Og så blev den et forrygende gennembrud for Sidse Babett Knudsen. Scenen, hvor hun konfronterer eks-kæresten med hans forræderi - alt sammen improviseret omkring den givne replik "Hvordan lader du bare være med at elske mig mere?" - er et højdepunkt i den unge danske film.

I betragtning af den varme modtagelse, filmen fik - den vandt både Bodil og Robert, var det overraskende svært for Elmer at få lov at gå i gang med en ny film. Han lavede en novellefilm - kunst-

Monas verden (Foto: Rolf Konow)

nersatiren *Det sublime* (1998), der harcellerer over den moderne billedkunstners originalitetsjag, og var second unit-instruktør på Lotte Svendsens *Bornholms stemme* (1999); men det projekt med en roadfilm om to personer på vej ned gennem Europa (arbejdstitel: *Should I Stay or Should I Go*), som han linede op, faldt ikke i filmkonsulenternes smag, selv om det meste af den øvrige finansiering var på plads. Der var også det problem, at den improviserende metode ikke arbejder med et egentligt manuskript, som ellers typisk er bedømmelsesgrundlaget, når en film finansieres.

Interaktion med internettet. Da Elmer omsider kom i gang med en ny spillefilm, *Monas verden* (2001), var det igen via en

pilot - fire scener, hvor man bl.a. ser Sidse Babet Knudsen i et S-tog have nærmest telepatisk kontakt med en ung mand (Mads Mikkelsen) i en anden vogn. Improvisation blev fortsat brugt til at udvikle personerne, idet der blev improviseret over scene-ideer, som blev optaget på video. Ud fra disse optagelser skrev forfatteren Nikolaj Peyk så scenen i en mere definitiv version, som derefter blev optaget.

Også på andre måder er filmen blevet utraditionelt realiseret. Elmer lagde diverse spørgsmål ud på internettet og inviterede offentligheden - det store tavse flertal, som Elmer gerne vil i kontakt med - til at komme med gode ideer, typisk angående træk ved personerne, ved miljøet (bl.a. pornomiljøet, som filmen til dels bevæger

sig i). Der var 30.000 hits det første døgn og der kom mange kommentarer. Elmer sorterede forslagene og præsenterede dem, han syntes om, for spillerne til almindelig inspiration umiddelbart inden de enkelte optagelser.

Monas verden er mere mainstream end *Let's get lost*, den er en tidstypisk film, en opdateret folkekomedie à la Susanne Biers *Den eneste ene* (1999) med træfsikker satire over dagens Danmark og en håndfuld kiksedede personer, der får et kærligt skub ud i virkeligheden. Mona (Sidse Babett Knudsen) er en lidt snusfornuftig kontor-mus, der har tjek på sagerne i et trendy selskab, der producerer reklamer - eller rettere: events - på randen af økonomisk ruin. Hun har fravalgt kærlighedens komplikationer og nøjes med at drømme om Mads Mikkelsen, idet hun indskrænker

sine personlige relationer til omsorg for en gammel dame (Bodil Udsen) i ejendommen. Lige indtil hun havner i et bankrøveri, hvor hun bliver taget som gidsel. Den ene af de diletantiske røvere, Thorbjørn (Thomas Bo Larsen), hvis forretningsvirksomhed ellers omfatter en palle tun i vand og agentforhandlinger for en pornoskuespiller (Klaus Bondam), forelsker sig i Mona. Han er mildest talt ikke den, hun drømmer om, men han er den, hun kan få.

Elmer satser både teknisk og indholdsmæssigt mere bredt, idet han kombinerer improvisationens spontanitet med manuskriptfilmens planlagthed. Og *Monas verden* er ikke - som *Let's get lost* - blevet en skæv genistreg på det alternative overdrev; men den byder på frisk folkelighed med antenner for nye arbejdsmetoder.

Peter Schepelern

Filmografi

1993 Carl (kort, filmskolefilm)
 1995 Debut (kort, filmskolefilm)
 1997 Let's get lost
 1998 Det sublime (kort)
 2001 Monas verden